

Ljubljana, 23. maj 2019

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE

Odbor za notranje zadeve, javno upravo in lokalno samoupravo
g. Zvonko Černač, predsednik

Odbor za delo, družino, socialne zadeve in invalide
g. Vojko Starovič, predsednik

ZADEVA: Zahteva za sklic skupne nujne seje Odbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide ter Odbora za notranje zadeve, javno upravo in lokalno samoupravo

Na podlagi drugega odstavka 48. člena poslovnika DZ in v povezavi z 32. členom poslovnika DZ, v PS SDS zahtevamo sklic seje Odbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide ter Odbora za notranje zadeve, javno upravo in lokalno samoupravo sicer z obravnavo naslednje točke:

1. Problematika zlorabe socialnih transferjev na podlagi fiktivno prijavljenega prebivališča.

I. Razlogi za sklic nujne seje

Zakon o prijavi prebivališča ureja prijavo prebivališča slovenskim državljanom in tujcem v Republiki Sloveniji. Stalno prebivališče je tudi pogoj za prejem nekaterih socialnih transferjev kot so: pravica do socialne denarne pomoči, pravica do plačila prispevka za obvezno zavarovanje, pravica do varstvenega dodatka, pravica do izredne denarne socialne pomoči, pravica do subvencije in pravica do štipendije (pravica do plačila vrtca in do otroškega dodatka pa sta vezani na začasno prebivališče). V medijih se že več let opozarja na problematiko prijave stalnih in začasnih prebivališč (predvsem s strani tujcev), ki so fiktivna, kar je nezakonito že samo po sebi, dodatno pa takšna dejanja pomenijo oškodovanje državnega proračuna, saj so na te prijave stalnega ali začasnega prebivališča vezane tudi pravice do socialnih transferjev.

Od odmevnejših primerov v zadnjem času je primer iz Šentilja, kjer je bilo na enem naslovu prijavljenih kar 547 oseb, lastnika nepremičnine pa sta vsaki osebi za prijavo računala po 100 eur (vir: www.delo.si, dne 7. maja 2019, Za fiktivno prebivališče sta izdajala celo račune). Zloraba prijave bivališča ima tako tudi po večini finančni motiv ne samo prijavljenih oseb in njihovih družinskih članov (socialni transferji), temveč tudi tistih lastnikov nepremičnin, ki to omogočajo oziroma zlorablajo.

Iz uradnih podatkov je razvidno, da se je število dovoljenj za stalno prebivanje tujcev v dobrem letu dni povečalo za 52%. V primerjavi z lanskim letom je v prvih treh mesecih letošnjega leta prišlo do 58% povišanja izdanih dovoljenj za začasno in stalno prebivanje tujcev. Po ocenah ena tretjina teh tujcev odide v druge države oziroma ne prebivajo na območju Republike Slovenije, vendar vseeno uživajo pravice do socialnih transferjev in do zdravstvenega zavarovanja. Po preteku leta ali dveh se tem osebam na prijavljenem prebivališču na podlagi pravice do združitve z družino pridružijo še zakonci (ne nujno samo eden), ki so prav tako upravičeni do različnih socialnih transferjev kot je denarna socialna pomoč, otroški dodatek, brezplačni vrtec, štipendije, itd...

Vlada RS je dne 9.5.2019 v svojem odgovoru na pisno poslansko vprašanje poslanke mag. Karmen Furman predstavila podatke o socialnih transferjih, ki jih prejemajo tujci in njihove družine. Iz podatkov je razvidno, da so se zneski prejetih socialnih transferjev v zadnjih 4 letih izrazito povišali in sicer na nekaterih območjih tudi več kot 50%, največ na območju Centra za socialno delo Spodnje Podravje, za kar 67%. To samo po sebi ne bi pomenilo zlorabe socialnih pomoči, v kolikor ne bi šlo za to, da so tudi te osebe lahko fiktivno prijavljene na istem naslovu. Navedene številke izkazujejo trend povišanja tujih prosilcev za socialne transferje in dajejo jasen signal, da je v prihodnosti ob takšni rasti upravičencev mogoče pričakovati tudi večje število poskusov zlorab fiktivnih prebivališč s strani tujcev z namenom pridobitve pravice do socialnih transferjev.

Vlada RS sicer v tem odgovoru (v prilogi) obširno pojasnjuje sistem nadzora nad fiktivno prijavljenimi stalnimi prebivališči na podlagi sprememb Zakona o prijavi prebivališča iz leta 2016, ki je sicer uvedel nekaj novih in nujno potrebnih varovalk, vendar te varovalke očitno ne zadostujejo, saj se v primeru učinkovitega nadzora ne bi mogli zgoditi primeri, kot je zgoraj navedeni primer iz Šentilja ter drugi primeri, ki jih lahko spremljamo v medijih. Prav tako je iz odgovora Vlade RS razvidno, da se podatki o morebitno ugotovljenih kršitvah v zvezi s fiktivno prijavo stalnega prebivališča v registru stalnega prebivalstva ne vodijo, ne vodijo se tudi podatki o razlogih za uvedbo postopka ugotavljanja stalnega prebivališča. Predvsem slednje pa onemogoča učinkovito sledljivost na katerih naslovih oziroma pri katerih lastnikih se sumi fiktivnih prijav ponavljajo oziroma katere osebe se večkrat fiktivno prijavljajo na različne naslove. Iz odgovora Vlade RS tudi ni razvidno kakšni so kriteriji za odkrivanje že prijavljenih fiktivnih stalnih bivališč po uradni dolžnosti.

V odgovoru z dne 16. maja 2019 je Vlada RS na poslansko vprašanje poslancu Zmagu Jelinčiču prav tako navedla, da se razlog za uvedbo postopka o ugotavljanju prebivališča ne vodi, ter, da upravne enote po uradni dolžnosti ne izvajajo postopkov nadzora (npr. če bi bili izpolnjeni določeni kriteriji kot število

prijavljenih na površino bivanjske enote) temveč to lahko stori le, ko se prijavlja nov posameznik.

Pri nadzoru nad dejanskim stalnim ali začasnim prebivališče in s tem povezanimi zlorabami pravice do socialnih transferjev ne gre samo za tuje državljane, temveč lahko tudi za državljane Republike Slovenije, ki imajo prijavljeno prebivališče na območju Republike Slovenije, dejansko pa živijo in delajo drugje. Nadzor nad prijavo prebivališča torej pomeni nadzor nad vsemi prijavi prebivališč v Republiki Sloveniji in posledično pomeni tudi precejšnjo kadrovsko zasedenost ali celo primanjkljaj kadrov na upravnih enotah, ki so z novim zakonom postale prekrškovni organ v teh zadevah. Seveda, v kolikor se prijave prebivališč želi učinkovito in sistemsko nadzirati.

Na navedeno problematiko prijavljenih bivališč s strani tujcev in tudi na integracijo v lokalno okolje s strani tujcev je opozarjal že Državni svet RS, ki je na svoji 7. redni seji, na pobudo lokalnih predstavnikov, sprejel sklepe, ki jih je naslovil na Vlado RS. Državni svet RS je v mnenju k Štiriindvajsetemu rednemu letnemu poročilu Varuha človekovih pravic Republike Slovenije za leto 2018 z dne 15. maja 2019 ponovno opozoril na odprta vprašanja integracije tujcev s stalnim ali začasnim prebivališčem v Republiki Sloveniji in na težave, s katerimi pri svojem delu srečujejo lokalne skupnosti in državne ter lokalne ustanove. V letu dni, odkar je Državni svet RS obravnaval to problematiko in nanjo opozoril Vlado RS, v praksi objavljeni ukrepi Vlade RS še niso zaživel (sklepi Državnega sveta RS in mnenje na poročilo Varuha za človekove pravice v prilogi).

Navedena problematika je povezana z več vidiki, vključno z neuspešno integracijo tujcev v lokalno okolje. Zato so nekatere EU države (npr. Avstrija) uvedle ukrep, da se denarna socialna pomoč zniža, v kolikor se tujec v določenem času ne nauči domačega jezika na nivoju, ki je primeren za osnovno komunikacijo. Takšne ukrep vsaj preprečuje, da bi tujci živeli v okolju, kjer ne morejo komunicirati z ostalimi, vključno z uradnimi organi. To posledično ne pomeni samo slabše integracije, temveč tujcem povzroča številne težave pri uveljavljanju svojih pravic, iskanju pomoči in vključevanju v socialno okolje, iskanju zaposlitve ter pri integraciji celotne družine tujca, ko je ta združena z njim. To je ugotovil tudi Državni svet RS s prej omenjenimi sklepi, ki jih je naslovil na Vlado RS.

V zvezi s socialnimi transferji pri tujcih pa je potrebno opozoriti na še dva problema, ki sta se pokazala za očitni pomanjkljivosti sedanje ureditve. Zakon o tujcih določa, da se sredstva, ki jih tujec pridobi iz socialnih transferjev, lahko štejejo tudi kot sredstva za preživetje družinskih članov tujca, ki so pogoj za združitev družine. Za združitev družine bi tako moral imeti tujec zadostna lastna sredstva in se morebitni socialni transferji ne bi upoštevali kot zagotovljena lastna sredstva tujca za ohranitev pravice do združitve družine. Drugi problem pa je povezan z izobraževalnim sistemom. Vedno bolj pogosti so primeri, da otroci tujca z dovoljenjem za prebivanje, sploh ne živijo v Republiki Sloveniji, a kljub temu iz tega naslova pridobivajo socialne transferje. Redki niso celo primeri, ko se mladoletni tujci vpisujejo v srednje šole zgolj zaradi tega, da bi izpolnili pogoj za prebivanje in jih kasneje ne obiskujejo več. Da bi se preprečevalo tovrstne zlorabe je potrebno preučiti vzpostavitev poročanja

šolskih zavodov na upravne enote, kateri izmed šolajočih tujcev je prenehal z obiskovanjem pouka oziroma ni več vpisan na predmetni šoli.

II. Predlog sklepov za odločanje na nujni skupni seji Odbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide ter Odbora za notranje zadeve, javno upravo in lokalno samoupravo:

1. Odbor za delo, družino, socialne zadeve in invalide ter Odbor za notranje zadeve, javno upravo in lokalno samoupravo predlagata Vladi RS, da v celoti realizira sklepe Državnega sveta RS z dne 16.5.2018 glede odprtih vprašanj integracije tujcev s stalnim ali začasnim prebivališčem v Republiki Sloveniji.
2. Odbor za delo, družino, socialne zadeve in invalide ter Odbor za notranje zadeve, javno upravo in lokalno samoupravo predlagata Vladi RS, da pripravi spremembo zakonodaje, ki bo kot pogoj za prejemanje celotnega zneska denarne socialne pomoči tujcem določala osnovno znanje slovenskega jezika.
3. Odbor za delo, družino, socialne zadeve in invalide ter Odbor za notranje zadeve, javno upravo in lokalno samoupravo predlagata Vladi RS in pristojnim ministrstvom, da predlagajo ali sprejmejo površinske standarde za prijavo prebivališča v posamezni stanovanjski enoti, pod katerimi upravna enota po uradni dolžnosti preveri prijavo bivališča.
4. Odbor za delo, družino, socialne zadeve in invalide ter Odbor za notranje zadeve, javno upravo in lokalno samoupravo predlagata Vladi RS in pristojnim ministrstvom, da preučijo učinkovite prakse iz držav EU za odkrivanje fiktivnih prijav prebivališč in o tem obvestijo Odbor za notranje zadeve, javno upravo in lokalno samoupravo.
5. Odbor za delo, družino, socialne zadeve in invalide ter Odbor za notranje zadeve, javno upravo in lokalno samoupravo predlagata Vladi RS in pristojnim ministrstvom, da predlagajo ali sprejmejo takšne ukrepe, da bodo lahko pristojne upravne enote pridobile informacije o tem, kateri izmed tujcev je prenehal obiskovati osnovno ali srednjo šolo ali ne izpolnjuje šolskih obveznosti.
6. Odbor za delo, družino, socialne zadeve in invalide ter Odbor za notranje zadeve, javno upravo in lokalno samoupravo predlagata Vladi RS in pristojnim ministrstvom, da sprejmejo ukrepe, po katerih bodo evidence prejemnikov socialnih transferjev za tujce na vpogled tudi upravnim enotam v postopku preverjanja prijavljenih prebivališč.

III. Predlagamo, da se na nujno sejo povabi:

- mag. Ksenijo Klampfer, ministrico za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti,
- mag. Boštjana Poklukarja, ministra za notranje zadeve,
- Državni svet RS.

IV. Gradivo za obravnavo na skupni nujni seji:

- Sklepi Državnega sveta z dne 16. maja 2018;
- mnenje Državnega sveta k 24. rednemu Letnemu poročilu Varuha človekovih pravic Republike Slovenije za leto 2018;
- odgovor na pisno poslansko vprašanje poslanki mag. Karmen Furman;
- odgovor na pisno poslansko vprašanje poslancu Zmagu Jelinčiču Plemenitemu.

Danijel Krivec,
vodja PS SDS